

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 3 frt. 50 kr.,
negyedévre 1 frt. 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felolós szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, Kigó-utca 9. szám.
Hirdetések helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

A pusztulás felé.

A város jövő évi költségvetését múlt hó 28-án tárgyalta le és szavazta meg a közgyűlés. A gyűlés lefolyásáról múlt hónapban hoztunk részletes tudósítást, most pedig magával a költségvetéssel s a közgyűlés magatartásával óhajtunk foglalkozni.

Városunk költségvetése meghaladja a félmilliót, a mely összeget jövedelmi forrásaink fedezni nem bírnak, miért is 55%-os pótdadóval fogják beszerezni a többletet. Ez az 55%-os pótdadó sok! És éppen nem nyugtat meg bennünket a főszámvévé azon vigasztalása, hogy Kassa 54%-ot Győr 55%-ot fizetnek szintén pótdadóban. Nem akarjuk Székesfejérvárt e két várossal összehasonlítani, csak annyit jegyzünk meg erre a biztatásra, hogy az említett két város lakossága tudja, hogy miért fizeti ezt a nagy pótdadót, mi pedig hasztalan keressük városunk fejlődésében azon momentumokat, a melyek e nagy terhet reánk róják. És ez a nagy különbség közöttünk és a két említett város között! Jobb azonban, ha pusztán helyi viszonyainkat tekintjük s nem igyekszünk Székesfejérvárt más városokkal összehasonlítani, mert ez összehasonlításból csak a legszomorúbb konzekvenciákat vonhatjuk le a magunk részére.

Már elkésett dolog lenne, a megszavazott költség előirányzatot részleteiben bírálgatni. A városi hatóság igen óvatosan gon-

doskodott, hogy a költség előirányzat a közgyűlés előtt kezeink közé ne kerüljön s ellentétben a mindenütt divó szokással lapunknak nem küldte meg, kinyomtatásán a város költség előirányzatát tartalmazó füzetet. No de ez nem változtat a dolgon semmit. A múltban szerzett szomorú tapasztalatok után nem áltatjuk magunkat azon reményvel, hogy a költségvetés részletes kritikájával azon bármi változást is tehetünk volna. Ma még nincs itt az ideje, midőn a városi közgyűlés tagjai teljesen elfogulatlanul ítélnék és határoznák a város érdekei fölött. Hogy azonban ez az idő nincs messze, azt bizonyítja éppen a legutóbbi közgyűlés lefolyása.

Ha a költségelőirányzat főbb pontjait nézzük, mindjárt szemünkbe tűnik a közgazgatás szükségletére felvett 57,884 frt 90 kr. Ezt az összeget közvetlenül követi a rendőrség 24,519 frt 11 krnyi szükséglete.

Rendőrségünkre tehát áldozunk és áldoztunk a múltban is elget és a rengeteg kiadások ellenében a morális súlyedést szerezte meg városunk rendőrsége, a mely jelenleg is, tagadhatatlanul tiszteletreméltó feje alatt, lépten-nyomon tehetetlennek mutatja magát. Nem a személyzet létszámában, hanem annak minőségében van a hila és ha az új főkapitány sikereket akar elérni, ne busuljon a miatt, hogy a kért fogalmazói állás rendszeresítését a közgyűlés megtagadta. Ott benn a hivatalban nincs és való-

színűleg a jövőben sem lesz tennakadás, kitünő segítsége van Polczér Péter alkapitányban, ketten majd rendben fogják tartani az aktákat. Ha valahol nehézségek várnak reá, az csak a hivatalos helyiségek kivül, a legényiség kiképzetlen voltában, tegyelmezetlenségében és közönségünknek rendhez nem szokott s a rendelkezéseket semmibe vevő természetében lesz. Itt igyekezzék más szemlelet meghonosítani. A hivatalban ne féltse önmagát a sok munkától s a rendtelenségtől. Erős akaratral uralkodni fog mind a kettőn.

Ami a közigazgatás 58 ezer forintos tételét illeti, ezt bizony aligha fogja megérteni a város lakossága, hogy miért fizetjük. Ezért a magas fizetésért a közigazgatás gépezetének a város érdekeit kellene megvédelmeznie. És mit kaptunk ez érdekek védelmének eredményeként? — 55%-os pótdadót! De nem csak ezt. hanem érdekeinknek elhanyagolását minden vonalon.

És itt érdemesnek tartjuk újból visszatérni arra a minden tekintetben kiváló beszédre, a melyet *Diabella* György városi bizottsági tag mondott a költségvetés általános tárgyalásakor, s a mely beszédben kétségbevonhatatlan adatokkal és számokkal bizonyította be, hogy a város érdekei a vezető polgármester által miképpen hanyagoltatnak el. És ha olvassa valaki Diabellának beszédét, méltán csodálkozhat azon, hogy a város közgyűlése évtizedeken át, hogyan tudta közönyösen nézni azt a gaz-

Oda vágyom...

Irta: Váradi Antal.

Közel az őszi; az esti szél lefújja
Őzveggy virágok hulló himpórait.

Jön a természet csöndes, néma bija
S az első hervadt lombot szórja rál.
Oda vágyom, a hulló lomb alá!

Lelkem' egy tükös fátyol úgy befogja,
Mint anyakéz a haldokló szemet.
Dalom a vágy tördelt hangját zokogja,
Mi lesz a lehullt virágból? — szemét!
Oda vágyom, hol nemesen hervadás!

Vidékek, melyeken régen bolyongtam,
Mint gyermek, majd mint ifjú, férfit,
Minden rügön, mint árny lebegve, multam
Elém száll. Egy vig, másik szomorú...
Oda vágyom, e szép tájak felé.

Óh, de kihez? Kik engem ott szerettek,
Már nem szeretnek senkit; a virág
Hányszor nyílt, hullt azóta, — nem ismerlek
Engem ott már, csupán az őszi fák.
Oda vágyom, ez őszi fák alá.

Mindegyik vénült, megvénült, azóta
Tán ki is vágtaik egyik-másikat,
A durva fejsze hasábokba róttá;

Lég el is égett — csonka törzs maradt.
Oda vágyom e csonka törzs felé.

Hisz egy a sorsunk — a költő s a hársfal
Óh, hány tavaszt fölélkénkítetek,
Megtöltik a mezőt dallal, virággal,
De elfelejtik azt az emberek.
Oda vágyom, a hol felejtetek.

S mikor kidől a költő meg a hársfa,
Még dölve is láng, ég felé törő.
A késő nemzedék melegszik nála
S fényével lát a század, a jövő.
Oda vágyom, a hol e lány lobog.

Vajjon most is oly édes hallgatás ül,
Oly szent, mely csönd pihen a tájon ott,
A hol szívem mélyén, egyetlen kincsül,
Költészetem virága fakadtott?
Oda vágyom, hol e szent csönd pihen.

Csengős gulyák, nyikorgó vén kutágas,
A róna szélén nap, mely vérbe fül,
A ringó sás, a zúgó erdő, nádas —
Megörzöm mind, mind válhatatlanul,
Oda vágyom a délibáb felé.

Mikor az ős jön, mint a daru, fecske,
Indulnék én is — egy vons valami
Beomlott strokhoz, kedves helyekre,
A rónákra... ha tudnék szállani.
Oda vágyom, a róna keblére.

És el nem érek oda soha többé.

A tündér-álmom egyre távolodik.

S én szárnyaszegetten, búsán, mindörökké

Az őszi dall keserűm, tavaszig.

Oda vágyom s tán nem érek soha!

A diagnózis.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tárcája. —

Irta: Németh Ödön.

VI.

(4)

Tavaszkodott. A márciusi uapsugár csak ritkán tudott ugyan kibukkanni a világos felhőszelvényok mögül, de az enyhe déli szél felolvasztotta már a havat. Az utak a még alig kiengedett föld hideg sarával voltak borítva, de a lanyha szellőben benne volt az életre-keltő tavasz szelid biztatása.

Zsolna komor gondolatokba mélyedve ült szobájában. Nagyon meglátszott rajta lelki vívódása. Halvány lesaványodott arczából előragyogott fekete szemének lázas fénye, melyben látni lehetett elégedetlen lelkének türelmetlenségét. Mozdulatai fáradtak voltak, s egész lényén beteges kimerültség volt látható.

Most is, mint az utóbbi napokban rendszeren, azon gondolkodott, hogy miképpen bírná helyre-állítani lelkének egyensúlyát, a mely majd a hit, majd pedig a hitetlenség felé hajlott. (Gondolatainak fárasztó menetét halk kopogtatás zavarta meg.)

Mai lapunk 8 oldal.

dalkodást, a mely inkább a város pusztulását, mint annak felvirágoztatását látszott czélozni. Egy egész sorozatát említette fel Dieballa azon ügyeknek, a melyek a közgyűlés határozata daczára, mind e napig elintéztést nem nyert. Ime a sorozat:

1. Az aggok intézetének rendezése már 1886-ik évi 9434. szám alatt hozott közgyűlési határozattal rendeztetni czéloztattott, azonban aggjainkat a korhadtt aggok házában ma is a férgek eszik.

2. Ugyanazon évben határozott el a szegényügy rendezése, vele a koldulás megszüntetése. A koldusok ma is csoportosan járva viszik egyik háztól a másikhoz a piszkot és terjesztik a ragályt.

3. A polgári kórház állapotának rendezése csaknem minden évi költségelirányzat és zárszámadások elhatározatik, de a határozatok végrehajtása a türelmes papiroson marad.

4. A kőbányákban évek óta nem termelnek és így utcáink kövezése ha elmarad, annak ártatlan bűnbakja a kőbánya.

5. A vízvezeték ügye 1895-től 1897-ig a vállalkozó sürgetése daczára a rendőrségi osztály egyik sarkában pihent.

6. Az állatvásár rendezését 1887. jun. 23-án 9872. szám alatt Kenessey Kálmán Fejérmegyei közgazdasági előadója a szab. kir. város érdekében kezdeményezőleg sürgette. Az egész ország megbotránkozására alig van állatvásár, mely ily rendezetlen s annak rendezése a város világos érdeke ellen még ma is várat magára.

7. A várarki csatorna beboltozása a közgyűlés már 1887-ik év 4456. szám alatt határozott el, végrehajtva ma sem lett.

8. A Simor-utca csatornájának beboltozása 1886. évi költségelirányzatba felvéve, de foganatosítva nem lett.

9. A vasuti vámdíjak szabályozása

elhatározottat ugyan, de azok szabályozása iránt előtanulmányok nem tettek.

10. A cselédügy rendezetlen.

11. A vásár- és piac-ügy, bár reményem az új rendőrfőkapitány ur erélytől annak rendezését, de most a polgárság nagy hátrányára teljesen a hajdunék kezében van.

12. A városház építése 1890. év 14782. szám, 1895. évi 16292. szám és végre 1896. évi január 27-én tartott joviális közgyűlésen már mintegy „Isten bizony”-nyal határozottat el, de annak felépíthetősére vonatkozó érdemleges tanácskozások még ma sem történtek.

És mikor ezt a sorozatot olvassuk, méltán kérdezzük, hogy vajjon e fontos kérdések elaltatása a város érdekében történt-e? Bizonytalán nem! Történt egyedül és kizárólag azért, hogy mindég, mindenben az történjék, a mit a polgármester akart. És sajnos, a közgyűlés tehetetlensége folytán valóban minden úgy is történt, a mint a polgármester akarta.

De kezdünk magunkhoz térni a le-tárgyából. A legutóbbi közgyűlésen olyan felszólalások történtek, a melyek remélni engedik, hogy a közgyűlés jövőre teljes tudatában lesz azon felelőségek, a melytől őt terheli. És hogy öntudatra ébredjen az annál inkább kívánatos, mivel a jelenlegi közigazgatási rendszer egyenesen a pusztulás felé vezet.

A költségvetés tárgyalásánál kiváló tevékenységet fejtettek ki Dieballa György, Madaras Lipót, Kovács István és Saára Gyula. Mind a négy városi bizottsági tag rendkívül erélyesen kelt ki a most folyó gazdálkodás ellen. Madaras Lipót felszólalásának köszönhető különben az, hogy a rendszeresíteni szándékolt fogalmazói állás költségeitől megmenekült a város.

— Nem! — Hozzászóktam — válaszolta az csendes mosolylyal.

— Mindég saruban jár?

— Igen. A szigorított Karmelita-rendnek vagyok tagja, a hol szabályaink egyik fontos része a saruviselés.

— Nagyon kellemetlen lehet! — válaszolta gyorsan Zsolna, a ki bizonyos félelemmel vette észre, hogy a barát már menni készül, anélkül, hogy ő megtalálta volna a beszéd fonatát.

— Minden lehet kellemes és kellemetlen. Attól függ, hogy közönséges világi felfogással, avagy vallásos megnyugvással tekintjük.

— Hisz ön az Istenben? — kérdezte elszántan Zsolna, a ki e kérdés föltevésékor erősen elpirult ugyan, de így remélte, hogy megakadályozza a karmelitát elmenetelésben.

E váratlan kérdésre a barát rendkívül nagy csodálkozással nézett Zsolnára. Most már ő is zavarban volt, nem tudva mit gondoljon az előtte álló férfiről, a ki 15 frrtal jár a rendház felépítéséhez — a mi ilyen vidéki helyeken, a középosztálybeli embereknél nagy ritkaság s ugyanakkor azt kérdezi tőle, hogy hisz-e Istenben!

— Hát ön uram nem hisz Istenben?

— Hiszek is, nem is — válaszolta Zsolna komoran.

— Akkor ön nem hisz! — mondotta szomorú határozottsággal a karmelita. — A hit Isten kijelentett igazságának és akaratának elfogadása az isteni tekintély alapján, akár képek vagyunk feladni, akár nem. S ha ön azt mondja, hogy hisz is, nem is, akkor ön kételkedik — a ki pedig kételkedik, az nem hisz. — Ez az ön lelki világának szomorú diagnózisa Uram!

Autonomiai kongresszus.

Már csak napok választanak el bennünket azon időtől, mindön, a kath. kongresszus össze fog ülni, hogy lerakja autonomiánk szervezetének alapját és majdan föléje építse magát az autonómiát.

Horderejében nagy, következményeiben kiszámíthatlan fontosságu lévén a kongresszus munkálkodása, mielőtt az megkezdetnék — szabad legyen nekünk, megítélés nélkül — kifejteti eszméinket és nézeteinket a kath. kongresszus munkálkodásának szellemét és irányelveit illetőleg.

Felszólalásunk találja okát egyházunk iránt való soha meg nem szűnő szeretetünkben, mely aggódba néz a jövőbe és semmisségének érzetében is részt kíván venni a közös anya sorsának biztosításában.

Keresve a szellemet, a melynek szárnyain a kongresszusnak haladnia kell autonomiánk szervezetének létrehozásában, e rövid szavakban fejezhetjük ki: *annak a szellemnek katolikuskának kell lenni!*

Nem öletszerűsüdből hangoztatjuk az autonómiai kongresszus működésének katolicizását. Ismeretes előttünk az 1871-iki kongresszus ellenzékének szelleme, mely szabadelvűségében modern elméletekre akarva fektetni az autonómiát, magát az egyházat akarta megreformálni. Autonómiát akart létesíteni az egyház körén kívül, attól függetlenül, de ábrándszerű autonómiaja funkcionáriusainak az egyháztól követelte a jogokat.

Azért ismétjük tehát, hogy kongresszus működését vezérlő szellemnek katolikuskának kell lenni!

Mert mi a kongresszus célja? . . . kath. autonómiát hozni létre; tehát olyant, mely a kath. egyház körén belül, kath. papi és világi hívekből alakulva, kath. ügyben, kath. vallási és egyházi célokra működik, olyant, mely mint kath. testület mindenkor és mindenben magán viseli a katolikus jeleget — tehát a kath. egyházat az ő egységes, megbonthatlan szervezetében, mint tényét elfogadja és saját szervezetében ahhoz ragaszkodik. Miért is a kongresszusnak munkálkodásában soha az egyház ellen, de mindig szerinte kell igazodni, az egyháznak az autonómiába átteendő ügyeit ugy vezetni, hogy sem kath. tanban, sem egyetemes egyházi fegyvelemben ne ütközözzék.

— Ha azt hiszi, hogy hitetlen vagyok, hát tanítson meg hinni! — mondotta Zsolna elkeseredéssel hangjában.

— A hit legszentebb érzelve a léleknek. s alapját magunkkal hozzuk a születésben. Az erkölcsi nevelés ez alapon fölépítheti a vallásos hitet, de a rossz nevelés földulhatja magát az alapot is. Ha gyermek volna, vagy tanulatlan ember, nem volna nehéz önt a hit ösvényére vezetni. Félek azonban, hogy tudása sokkal jobban fölégelte önbent a hit alapját, semhogy ez alapot könnyen meg lehetne találni.

— Ah! tehát ön is beismeri, hogy a hithez okvetlen szükséges a tudatlanság! — kiáltott föl Zsolna gnyagosan.

— Nem azt mondtam — válaszolta csendesen yugalommal a karmelita. — A vallásos érzéssel áthatott tudás, legerősebb támasza magának a vallásnak, az isteni hitnek. Az igazán nagy szellemek között nem talál ön ateistát. Az előbb mondottakkal csak azt akartam ön előtt érthetővé tenni, hogy a rendszertelen tudás s a tévedésbe ejtő hipotézisek utvestőjéből sokkal nehezebb visszatérni a hit ösvényére, mint odavezetni az emberi lélek alapanyagát, melyet természetében születésekor nyert. Az ön lelkét mint a hínár, lefogva tartja tévelygő tudása, s akadályozza abban, hogy visszatérjen rendeltetésének megismeréséhez.

Zsolna komoran nézett egy ideig maga elé s nem tudta, hogy mit válaszoljon a karmelitának.

— Azt hittem — mondotta azután szomorúan — hogy ön megmutatja nekem az Istent, kit én régóta használnak keresek. Beteg lelkem orvoslását vártam öntől s ön felállítja előttem a diagnózist, kimondja, hogy hitetlen vagyok s

— Laudetur Jézus Krisztus — köszönte csendes meghajlással a barát.

— Jó napot! — válaszolta Zsolna kimondhatatlan zavarral nézve a barátára, kinek váratlan jövetelét nem tudta megmagyarázni.

— A budapesten építendő karmelita kolostor költségeihez kérem nemeslelkű hozzájárulását, mondotta a barát, alázatos hangon, miközben benyult köpenye zsebébe s onnan kivette a gyűjtő könyvet s átadta Zsolnának, a ki csodálkozva nézett a barát meztelen lábára, a melyre csak egy börsaru volt felcsatolva.

Szórakozottan vette át a könyvet, aztán a nélkül, hogy megnézte volna benyult tárczájába. Először egy ötförintost akart kivenni, aztán egy tizest, végül pedig 15 frrtot adott át a barátának, a ki hálásan köszönte meg az adományt.

Zsolna aztán leült az íróasztalhoz felvett a könyvet s miután előzőleg szórakozottan végig futotta a beirt lapokat, beirta saját adományát is. Mindezt azonban rendkívül elfogódottan tette meg. Valami szokatlan igazolást vett rajta erőt, a melyben teljesen összezavarodtak gondolatai.

Lassu mozdulattal nyújtotta vissza a türelmesen várakozó barátának a könyvet, mi-alatt folyton azon gondolkodott, miképpen kezdhetne vele beszédet.

— Nem fázik? — kérdezte a barát lábára nézve.

Nem egyéb tehát üres sophismánál ama nagyon hangzottatott állítás, hogy autonómiánk legyen autonóm szemben az állammal, szemben az egyházzal.

Mily testület, mily jogosultságu hatalom lenne az autonómia, ha a kath. egyháztól elütve, a kath. egyház körén kívül lépve, mégis kath. ügyeket akarna kezelni, — a katolikus nép, — a kath. egyház nevében szólani?

A protestans autonómia — a prot. tant, felekezeti egyesületet, mint tényt elfogadta, — nincs is a protestans autonómia prot. tan, prot. elv ellen; — a kath. egyház tana, fegyelme, szervezete ellen sem lehet katolikus autonómia. Csak az egyház kebelében működve fog az autonómia jogosultsággal bírni és oly tekintéllyel, hatalommal, mint maga az egyház, mely isteni alapítójától létjogokkal felruházva, nem kér jogokat, hanem követeli jogainak elismerését. A kongresszus katolicizálásának tehát viszsza kell utasítani minden oly szellemi irányzatot, mely autonómiánk szervezetét modern elméletek és rendszerek kétesértékű alapjára akarja építeni.

Az elméletek és rendszerek végre is nem egyébebek a kutató emberi ész produktumainál; ami jó van bennünk, ami az érvényességre méltán jogot tarthat, az az egyház kétezer éves intézményeiben már meg van; ami pedig tökélytelen, az úgy is összedül az események terhe alatt.

Ezzel azonban nem azt akarjuk mondani, mintha autonómiánk szervezésében utját akarunk vágni minden korszerű haladásnak, mintha autonómiákat holmi középkori bagolyvárnak szándékozva építeni, benne a kor következményeit, a fejlődés igényeit már csirájában megakarnok fojtani.

Ez a szellem áll fölünk legmesszebb! Az egyház nem idegenkedik az újítás eszméitől, viszhangra találunk ezek az ő kebelében. De kell — és ezt hangsúlyozzuk — hogy az egyház a kerköveteltek igényeknek az ő sajátosság természeté szerint maga feleljeness meg.

Ne akarja tehát a minden lépten megbotló emberi ész, az ő rendszereit és elméleteit az egyházra huzni, hogy így alapítsa meg az autonómiát.

A házhoz keressünk kulcsot és nem a kulcsot házhoz.

Az egyház örök; ami örök az mindig korszerű; halad a végletességbe vesző idővel és mégis mindig marad — marad lényegében ugy,

amint az alapító kezéből kikerült, hogy meg ne tagadja önmagát; de változik külső alakjában és fejlődik folytonosan, hogy a haladó időből ki ne nője magát.

Örök az egyház és ebben változhatatlan; él minden korban és időben és ebben korszerű; áldást hozó volt mindig és mindenkor és ebben haladó, fejlődő — megfelel tehát a mai kor követelményeinek és áldásainak eszközeit, benső erejének kifogyhatlan forrásait a haladó idők szükségerei szerint nyitja meg. Nincs tehát szükség a korszerű haladás eszméit és elméleteit betolni az egyház életébe, mert ezen eszmék megtestesítésére az egyház szelleméből elégséges elemet lehet kihozni.

Az egyház él, halad és fejlődik s így isteni kezektől táplált létszervezetének egy mozdulatával kielégíti a mértékre vett idők igényeit. Nincs az egyházban mozdulatlan, s így nincsenek korhadt intézményei sem; nincs benne merev meggevezés, még dogmáiban sem, melyekkel pedig a változatlan gondolata van összekötve. Nézzük az apostoli „credo“-t és a ma megállapított hitágazatok összegét és látni fogjuk a fejlődésnek végtelen fokát. Miként a faág, növesztve új ágakat magából haladott, fejlődött, de maradt is; és ha ágait megnövesztette, azért maga maradt, mert önmagából fejlesztette ágait: így az egyház is.

Nincs tehát szükség a haladó idő és kor kívánalmával lépni az egyház elé autonómiánk szervezeteinek megállapításánál, mert az egyház természetéből mindig korszerű, mindig haladó és fejlődő.

Az a szellem tehát, melynek véleményünk szerint a kongresszust vezetnie kell autonómiánk létrehozásában — az a szellem kizárja az elméleteknek és rendszereknek alkalmazását e téren, mert lépten-nyomon az egyházi szervezete már teljesen kifejelt tényezőivel találkoznak, melynek változtatni nem szabad; s így bármilyen reformszeme merüljön is fel a kongresszus tanácskozásainak folyamán, az csakis oly mértékben érvényesülhet amily mértékben az emberi tanácskozás alá soha nem vehető egyházi szervezet megengedheti, megvárhatja.

A kongresszus működését vezérlő szellemnek az egyház körén belül kell megépíteni az autonómiát, folytonosan tekintetlén az egyház intézményeire, isteni kezektől épített hierarchikus szervezetre, melyet megbolgyatni, megváltoztatni s annak bátyáin modern esz-

mekkel részt útni nem szabad, sem a korszellem, sem a haladó idők igényeinek nevében.

Az autonómia szervezetének zsinórtérteke az egyház szervezete, vezérfonala a dogma és kánon. Kath. autonómiát szándékozva létrehozni, a kath. életet és szervezetet úgy kell elfogadnunk, a mint van; az autonómiát eleven idegekkel és erekkel az egyházi szervezet főtánczóhelyre kell kapcsolnunk, hogy így az egyházi vér átömöljék az autonómiába, s ezen egyházi vér lüktetése életet adjon az autonómiának.

Más szemlében épült autonómiára nincs szükség az egyháznak.

Az egyház autonómia nélkül is fönn fog állni, hisz isteni kezek védik, de mostoha állapotban, mint jelenleg; de jöhet idő, midőn egyéb fegyverre sem lesz a hitvallók és vértanúk fegyvereinél és az egyház győzni fog szükség esetén ezzel a fegyverrel is. Amíg azonban más eszközök, más fegyverek is kínálkoznak, addig az egyház nem fordul utolsó fegyveréhez, a vértanúk és hitvallók fegyveréhez. Jelenben ilyen védő fegyver az autonómia. Ennek létrehozásában az egyház bölcsességének legelőbb logikája nyilatkozik meg. Mostoha viszonyok közé kerülve, a változó idők folytán, az egyház maga is halad az idővel, fejlődik és védőfegyverről gondoskodik. A fegyvert nem kívülről önmagából hozza. Mozdulatlanak látszó szervezetének egyetlen mozdulatával előáll az autonómia eszméje, mely fegyvere önmagából vett és a haladó idők igényeinek megfelelő védő fegyvere lesz az egyháznak beláthatlan időkig.

Ennek a kath. egyházból fejlődő kath. autonómiának azonban nem szabad kétélű fegyvernek lennie, melynek egyik éle vissza az egyházra céloz.

Eme kijelentéssel azon eszmék harcosaira gondolunk, kik az autonómia szervezésében egyházi reformokról, hatalmukból kivétközöttet püspökökről ábrándoznak, s kik úgy vélik legjobbnak, hogy az autonómia legyen autonóm szemben az állammal, de szemben az egyházzal is.

Üres sophismánál nem egyéb az ily elmélet. Az autonómia minek irányában autonóm, önálló? Autonóm egyedül az állami hatalom és törvényhozás irányában, hogy visszaszorítsa mindkettőt a vallási és egyházi térről, hova az állami hatalom lépve, csak nyugtalanságot, elégedetlenséget idézett elő; de nem autonóm az egyetemes egyház irányában, mert ez vallási szakadás volna; nem autonóm a kath. tan irányában, mert ez eretnekesség; nem autonóm az

ugyanakkor lemond gyógyulásom lehetőségéről. Azt hittem, önök, a lélek orvosai, erősebbek, mint mi vagyunk, a kik tehetetlenül állunk egy-egy kóralakkal szemben, a mely a halál csiráját rejti magában. Jobb nem beszélünk tovább, ha ön sem tudja megismertetni velem az Istent!

A karmelita résztvevő arczczal lépett Zsolnához s vállára tette szelíden a kezét.

— Ön többet kíván tőlem, mint a megnyit tehetek — mondotta komolyan a barát. — Ön azt kívánja, ismeressem meg önnel az Istent? Ez annyi, mint láthatóvá tenni a láthatatlant, megfoghatóvá a megfoghatatlant, végessé a végtelent! Hiszen ha meg tudnám ismertetni önnel, ugy nem volna Isten. Akármit mondanék az ő jóságáról, az ő eszéről, az ő hatalmáról, az mind oly csekélység lenne ahhoz képest, a mi ő valójában, mint a milyen elenyésző egy pont a végtelenséghez. Mert Isten végtelen, s a végtelen emberi észszel föl nem fogható, azért mondja Szt. Agoston: „Ha megfogod, nem Isten!“ Ne ez alapon keresse a hitet. Nézzen körül a világban s látni fogja, hogy a milliónyi emberek a föld minden pontján, minden időben hittek Isten létezésében. Ez az általános öntudat emberi lényünkkel összeforrt tulajdonságunk, melyet az léttel nyertünk s a mely éppen oly valóság kell hogy legyen, mint maga az élet. Ezt a ki nem szakítható öntudatot lelkünkbe csak az olthatta, a ki az emberi lelket megalkotá. Megtagadni Istent, annyi mint megtagadni magát a létet!

— És nem élhet az egész emberiség — kérdezte szorongva Zsolna — nagy tévedésben? Nem lehet ez az általános hit ép oly tévedés, mint a mely tévedés volt Ptolemaios világ felfogása,

melyet mindenki valónak vett, mert ezt látható bizonyíték is támogatta, mig nem Copernicus megdöntötte bebizonyítván, hogy nem a Nap a Föld körül, hanem a Föld forog a Nap körül.

— Ön maga szolgáltatja a tévedés felemlítésével bizonyítékát annak, hogy mennyire megbizhatatlan az a tudomány, a melyre ön támaszkodik — mondotta esendes mosolylyal a karmelita. — Nézzen azonban körül és a mit a világon lát, az mind egyuttal látható bizonyítéka annak, hogy Isten van, hogy Istennek lenni kell. A legkisebb állattól az emberig minden élő lény egy csodálatos rendszerbe van osztva. Bámulatos rendszer, csodálatos összhang mindenben itt a földön és ép oly rendszer az égbolt végtelenjében, égi testek mozgásában is. A hol ilyen bámulatos rendszer és csodálatos összhang van, ott kell lennie lénynek, a ki ezt a tervszerű összhangot kigondolta és létesítette. És ha utána gondol, hogy az emberiség évezredek munkájába került, mig e bámulatos rendszernek csak egy-egy titkát is elleshette; ha nézi a világ óriási gépezetét, melyben a sarjadó fűszál, a világtűröbolygóig minden egy láthatatlan erő hatalma alatt áll s minden pontosan azt a bámulatos rendszert szolgálja: lehetetlen kivonnia magát a gondolat alól, hogy valakinek lennie kell, a ki ezt megalkotta — valakinek, a kinek bámulatos tudása a mi léteztünk által meg nem közelíthető; léteznie kell egy mindennek fölött álló lénynek, s ez a mindenek fölött álló lény az Isten.

Zsolna bizonyos tisztelettel nézett a barátára, a ki nem volt több az az alázatos, meggörnyedt alak, a ki könyörömadományt jött gyűjteni, hanem egy öntudatos férfi, a kinek magas homlokán az értelem, szemében a lelkesedés ra-

gyogott. Karcu alakja kiegyenesedett s hangjában a megygyödés ereje csendült fel. Szétnyílt koponye alatt látható lett a karmeliták barna szőrcsuhája, melyet derékon szíj fogott össze. Így egyszerű ruházatban, szegényes saruban állott előtte alig egy lépésnyire és mégis olyan elfogódott érzés vett erőt rajta, mint gyermekkorában, midőn tanítója előtt állott.

Halgatás állott be egy időre közöttük. Zsolna gondolkozott a halottak fölött a karmelita pedig várta a választ.

— Még mindig nem találom meg azt az utat, melyet az ön gondolata követ — mondotta nagyot sóhajtva Zsolna. — A rendszert, melyben élünk, az állatok és növényvilág rendszere hasonlatát, vagy a hogyan ön nevezte csodálatos összhangzatát, érthetővé teszi és megmagyarázza Davin tétele. Az őnemzés utján egy életre ébredt anyag változata minden. Az egy egyedül való származás megmagyarázza a hasonlatot, a természetes kiválasztás elve szerinti tökéletesedés az eltéréseket. És lehátva a föld mélyébe a geologia nem csak ezt bizonyítja be, de történetét adja a földnek is, a melyet Kant és Laplace egybehangzóan a Naprendszer ősananyagából származtatnak. — Ön Isten művét csodálja abban a rendszerben, melyben én csak természetes következményét látom azon események, hogy a Föld ősanynaga, a Nap forgó mozgása következtében arról gyűrűs alakban levált.

A karmelita esendesen bólogott a fejével.

— Igen, igen! Itt van a hínár, a mely az ön hitét lehuza; ime az utvesztő, a melyben eltévedett — mondotta keserűen. A darvinizmus nem engedi önt, hogy a hit ősvényére lépjen. És bár Pasteur az őnemzés theo-

egyházi fegyelem s törvényhozás irányában, mert ez lázadás. Csupán az állam irányában autonóm, vele szemben követelvény, hogy lelkiismeretünkben szabadok lehessünk, s mint katolikusok egyházunk törvényei szerint élhessünk s kath. ügyeinket magunk intézhessük.

Általában bármily szellemi irányzat vesse is hullámaint a kongresszus vitái közé, s kövéljen tért magának a kongresszus katolicitásának le kell azokat szorítani a térről, s kizárólag az ő szellemében kell megvetnie autonómiánk szervezetének alapját. Minden, eme szellem ellenére létesült autonómia, lehet protestáns autonómia, lehet egy újabb kiadású josephinismus, de nem katolikus autonómia. Legrosszabb pedig az volna, ha a kongresszus tagjai közé idegen kezektől dobott visszavonás — megisméltelné az 1871-iki autonómiai játékokat.

Peék Gyula.

A humanizmus áldozatai.

Minden azt látszik bizonyítani, hogy a városi kórház állapota valóban tarthatatlan. Érdekes, hogy a mult lapunk közleményével egyidejűleg a „Székesfehérvár és Vidéke” is foglalkozott a kórház állapotaival, mely alkalommal a következőket írja:

„Madaras bizottsági tag még egy *fájó sebet* érintett, melyet — sajnos — legközelebb meg kell operálni. A kórház ügyét. Ez az intézmény, a *hova beteg nem megy*, legalább az nem, a *ki már egyszer ott volt*, — a város vagyonát telmesztő *hiábavalóság*. Ráfizetünk — ugyan miért? Nem tudjuk, van-e kórházi bizottságunk. Ha van, ugy bizonyára soha sem működik. De ha nincs, csinálni kell egyet, *hogy a kórház megszűntetéséről gondoskodjék*. — Városi főorvosunktól, a *ki daczára, hogy ezt a törvény tiltja*, egyúttal kórházi főorvos is, elvárjuk, hogy egy memorandumot készítsen arról, hogy a városi magánkórház *besszüntethető legyen*. Jól tudja mindenki, hogy ez a kórház a *kózkórházak törvényes kelleivel nem bír, hogy az csakis a rendőrség szíveségéből áll fenn*, s az éjjel befogott hölgyek ápolási díjai nélkül, akár az egész intézményt becukhatjuk. Ily luxust, *egy-két kiváltságos kedvéért*, a város magának meg nem engedhet. A kózkórházügy pénzügyi rendezé-

sével, inkább fordítsuk kiadásainkat a közegészségügyre. Mert a tífusz még mindig terjed!”

Tegnap megjelent számában pedig mult számunk közleményét ismertetve a többek között a következőket írja:

„A gondnok és a kórházi orvos azonban megtiltották a látogatást, utóbbi ezt azzal indokolván, hogy ott ő parancsol. Ezt az utóbbit nem kifogásoljuk, s bizonyos, hogy a kórházi orvos az ápolóknak parancsol; de mi azt szeretnénk tudni, hogy a kórházi orvosnak ki parancsol? Van-e kórházi bizottmány, a mely feltűgyel a kórházi dolgokra? Mert az már multkor nagyon furcsának tűnt fel előttünk, mikor egy örült a kórházból megszökött és kutba ugorva öngyilkos lett, hogy akkor a főorvos és a kórházi orvos egymásról állították ki a bizonyítványt arról, hogy ott a felelősség senkit sem terhel. Ez bizony nem ellenőrzés. A polgármester súlyos gondoljai és bokros elfoglaltsága miatt nem állhat a kórház élén. s lehetetlennek tartjuk, hogy a város pénzéből fenntartott deficités intézmény minden városi bizottsági ellenőrzés nélkül lehessen. Ujból kérdjük tehát, van-e kórházi bizottmány? hogyan gyakorolja az ellenőrzést egyáltalán? hogyan gyakorolta a vizsgálatot az öngyilkos örült eseténél? s hogyan gyakorolja az ellenőrzést a kórházi alorvos és a főorvos felett? a szegények gyógykezelése felett?”

Ime, ebből is látszik, hogy nem csak mi, nem csak a közgyűlés, hanem a város közönsége is óhajta, hogy rendeltetését nem teljesítő kórházunk minél előbb megszűnjön.

Másik laptársunk jelzi, hogy Trummer Gyula orvos vizsgálatot kért az általunk említett ügyben. Nem tudjuk ugyan ki fogja vezetni ezt a vizsgálatot, de a városi vizsgálatok ismerete arról győz meg bennünket, hogy a legtehetősebb emberek is csak rózsavíz fürdőnek tekintik a maguk ellen kért vizsgálatokat. — Mindazonáltal nyugodtan várjuk be a vizsgálat végét.

Ami pedig a szerencsétlen nevelőnő sorsát illeti föltételezzük, hogy *talán (?)* jelenleg más környezetben van, a minék megvizsgálására felhívjuk az illetékes ellenőrző közegek figyelmét.

riáját kísérleteivel kétségbevonhatlanul megdöntötte s felégette az ön által hangoztatott elmélet bölcsőjét, ön és az önhöz hasonló tudomány szomjas emberek makacsul ragaszkodnak hozzá, mivel az ember büszkesége nem szivesen mond le arról a képzelt diességéről, hogy sikerült a világ egy titkát ellesnie. Ön nem egy fölfoghatatlan lény bámulatos rendszeres művét csodálja az emberben, hanem csak egy élettelen sejtnek évszázadezeket át való tükéletesedését. Hogyan is láthassa ön az állat és növényvilág tervszerű összhangzatában Isten hatalmát, ha ön éppen a fajok milliónyi változatában és e változatok rendszeres kapcsolatában egy elméletet, Darwin esztét csodálja? — r.s ha hivatkozom a földi élet beosztására, hol minden porszemnek meg van a maga rendeltetése, önnek a geológia jut eszébe. Előtte áll az élethaladás táblája, az ósgnájz szisztemától az Alluvium formációig, melyet az ember a föld történetéből megalkotott. Képzeteiben megjelennek az ósvilág szörnyállatai; mastodonsaurusok, ichtiosaurusok, dinosaurusok és a geológia formációiban a végtelen időkhoz jut el, de nem az Isten látja ott sehol, hanem csak büszke öntudatával az embert, a ki föltúrta a föld mélyét, hogy annak titkaiból lesse el gyermekekorának történetét. És ha kérdem öntől, ki adta a földnek fejlődési erejét? — s kérdem honnan lett maga a föld? — ön egy hipotézissel magyarázza a megfajthatlan rejtélyt s nem veszi észre, hogy ez a hipotézis is ismeretlen ereje is Isten létét bizonyítja. Ön, ha a földet kutatja, gondolatával a csillagvilágok felé keresi a Kant-Laplace elmélet alapján annak eredetét. A csillagvilágokban keresi, az ég végtelen ür-

ben, a melyet ha vágyó szemével néz, eszébe jut önek a csillagászat fejlődése Hipparchtól Newtonig; eszébe jutnak a spektrum-analízis vívmányai, a melyeknek segítségével a ködfoltokban megismerjük az ég óriásilag kiterjesztett gázvilágait, észrevesszük az elpusztult világok romjait s a leendő világok alapanyagát. — Igen, ön akkor is csak a kutató ember évezredek küzdelmeit látja, a tudomány nagyra magasztalt silány eredményeit; látja mindenütt az embert, — de nem látja sehol sem az Istent. — Pedig, ha gondolkoznék, megtalálnám még a tudomány utvesztőjében is. Mert hogyan illeszti ön egybe a világra vonatkozó képzetét? Az embert a földből, a földet a napból származottnak tekinti. A Kant-Laplace elmélet azt tanítja, hogy bolygó rendszerünk ósanyaga egy gőz-gömbben egyesült, mely a központfelé a nehézkedés folytán sűrűbb tömeggé huzódott össze és e sűrűbb tömegben keletkezett a Nap. A Nap s vele együtt az azt körülvevő ködnemű anyag valamely külső oknál fogva haladó s egyszersmind forgó mozgásba jött. E forgó mozgás, a tömeg fokozónti sűrűsödésével, mellyel térfogat kisebbedése is járt, mind gyorsabb lett s ezzel együtt járt a központtól távolodó erő nagyobbodása, a melynek következtében a gőztömeg legkülsőbb része gyűrű alakban levált. Így keletkeztek a naprendszer bolygói, így keletkezett az ön hipotézise szerint a föld is. — Kérdem most öntől, hogy mely külső ok eredményezte azt, hogy a Nap s vele a ködnemű anyag haladó s egyszersmind forgó mozgásba jött? Maga a hipotézis önmagában hordja ezt a kérdést, s ha elfogadta azt helyesnek, miért nem óhajtotta ön ez ismeretlen erő megállapításával kiegészíteni a kutatást. Hol van az az

HIREK.

— Személyi hir. *Szőgyény-Marich* László berlini nagykövet *csaoóri* kastélyából, hol családjalával már néhány hét óta tartózkodott, mult hó 31-én elutazott.

— Klotild főhercegnőről. A budapesti polgári lövölde nemrégén a „László gyermekmenház” javára rendezett ünnepségek jövedelmét 667 frt 95 krt elküldötte Klotild főhercegnő asszonynak. A főhercegnő erre a következő levelet küldte az egylet elnökségéhez: „A mikor a 667 frt 95 krt, mint az egylet által rendezett mulatság jövedelmét ezennel nyugtázom, kedves kötelességemnek tartom a tisztelt elnökségnek legszívesebb köszönetemet kifejezni amaz eredménydus fáradozásukért, a mellyel a védelmem alatt álló szegény gyermekek sorsán segíteni iparkodnak. Alesuth, zö. október, 1897. Klotild főhercegnő s. k.”

— Schlauch bibornok utazása. *Schlauch* Lőrincz bibornok — mint Veszprémből jelentik — báró *Hornig* Károly püspökkel szombaton Budapestről oda érkezett. Az egyházfejedelmet *Palotay* Ferencz prelátnak, *Jánossy* Ágoston és *Rhédey* Gyula kanonokok fogadták. Azután a bibornok a lelkeszek küldöttségét fogadta. Délben *Hornig* püspöknél 21 teritékű lakoma volt a bibornok tiszteletére.

— Kanonoki kinevezés. Mint örömmel értesülünk a Benedek Ferencz apátkanonok halálával megüresedett székesfejvári kanonoki állásra *Krentz* Ignác a papnövelde általános tiszteletnek örvendő, jeles képzettségű aligazgatója nevezetett ki, s a királyi kézirat a mai hivatalos lapban már meg is jelent. Ez a hir az egész egyházmege papsága körében nagy örömet fog okozni, mert hisz tudvalevő dolog, hogy az egyházmege papsága autonómiai képviselőjéül is *Krentz* Ignácot választotta meg. Szívvel üdvözljük kinevezését alkalomával!

erő, a melyről e hipotézis szól? Egy másik anyag nem idezhette azt elő, mivel az anyag vesztég s nem mozdul, hacsak nem mozdítatik. Mozgási képességet önmagától sem nyerhetett, kellett tehát lennie egy mindenek fölött álló akaratnak, mely azt mozgásba hozta. Hát ez az öserő lehet-e más mint maga az Isten? — Am vigye ön a hipotézisekkel a földi élet keletkezését a naprendszerre, a naprendszer származtassa egy másik napból, kapcsolja e láncolatot bármilyen hosszúra, — egyszer egy végoknál mégis meg kell állapodnia. Mert a világon minden valamiből lett, vagy valakitől származott. Miután pedig önmagától és önmából senki és semmi nem lett, szükségkép kell lennie valakinek, a kitől minden származott, de a ki senkitől és semmiből nem lett, hanem önmagától van, a ki maga a lét, a létjelisége, a legfőkételesebb lény, — maga az Isten!

A karmelita csillógó szemekkel büszke öntudattal állott Zsolna előtt, a ki lehajtotta a fejét és mint, a hit a hirtelen keletkezett nagy világosság egy pillanatra elvakít, olyan gondolat szegény lett a megdönthetlen igazság hallatára. Olyan világos, olyan egyszerű és mégis megdönthetlen volt ez az indoklás, hogy halkán több ízben ismételte:

— Igen! valahol mindig megakad a hipotézis, és a hol megakad ott van az Isten!

A karmelita kíváncsian figyelte szavainak hatását s midőn hallotta Zsolna önkénytelen nyilatkozatát, közelebb lépett hozzá s szelid örömmel arczán kérdezte tőle;

— Hát most már hiszi-e hogy van Isten?

(Folytatása következik.)

Közgazdaság.

Tennivalók.

Az ezidei inséges-viszonyok mutató kézzel gyanánt hívják fel a gazda figyelmét saját sorsára. Egész vidékek gazdái belátták, hogy nem pusztá jelszavak azok, a miket az agrárius közvélemény a gazda bajainak nevezett meg, s nem tulzoltak azok a kívánságok, melyeket a magyar gazdaszövetség zászlajára irt.

A gazdaszövetség lobogója alá nagy tömegekben sorakozik a gazdaközönség, mert a mai viszonyok már érezhetően megtanították rá, hogy a gazda csak akkor boldogulhat, ha szövetkezik gazdátársaival, ha egyesült erővel igyekeznek céljaikat elérni, ha maga segít magán, és nem a kormánytól vagy a jó sorstól várja a segítséget.

A szövetkezés széles alapokon fejlődik. A hitelszövetkezetek egyes vidékeken, a hol a gazdák belátták saját érdekeiket s szövetkeztek, kezükben tartják a gazda hitelügyét, s e téren kitünő eredményeket mutatnak fel. De ezzel nem szabad megelégednünk, s a szövetkezést folytatnunk kell a fogyasztás és értékesítés minden ágában, úgy hogy a gazdának minden szükségletét a gazdák egyesülése útján lehessen olcsóbban és biztosabban kielégíteni.

Ebben az irányban több vidéken meg is indult már a mozgalom, s főleg a fogyasztási szövetkezetek létesítésére törekzenek a gazdák. Bizony nagyon helyes volna, ha maga a gazdaszövetség állana élére ennek a mozgalomnak, s igyekezne a gazdaközönséget a szövetkezés kipróbált útjára terelni fogyasztási cikkeinek olcsóbb beszerzése céljából.

Mert az agráragitációknak nem egyedül gazdaság-politikai földadatai vannak. Legalább olyan fontos az is, hogy minden fegyver kihasználtsák a gazda könnyebb boldogulása érdekében. A gazdának, ha meg akar élni, fogyasztási cikkeit sokkal olcsóbban kell beszereznie, mint a hogy ma kárhozza őket. A közvetítő kereskedelem nyereségét maga a fogyasztó gazda élvezheti, ha társaival összeállva fontosabb fogyasztási cikkeit a közvetlen forrásból a gyárból, a termelőtől szerzi be.

A sárosmegyei gazdák, lám, már megkezdtek a megtakarításnak ezt a részét, s Eperjesen megalakították fogyasztási és értékesítési szövetkezetüket. A szövetkezet útján a gazdák sokkal olcsóbban szerzik be összes fontosabb fogyasztási cikkeiket, s a mellett még termékeik értékesítését is a szövetkezet útján végzik, a mi viszont az eladásnál is a gazda zsebébe juttatja a közvetítő nyereséget.

Valóban helyes volna, ha mindenütt gondoskodnának a gazdák ilyen szövetkezetek létesítéséről s ha a gazdaszövetség maga szervezné és fejlesztené a fogyasztási szövetkezeteket, a mint azt a hitelszövetkezetek terjesztésénél is olyan kiváló sikerrel cselekedte.

* Kamara a kartelektről. A debreczeni kereskedelmi és iparkamara szombaton tartott Szabó Kálmán elnöklésével közgyűlést, melyen tárgyalás alá került a kereskedelemügyi miniszternek a kartelektről vonatkozó leirata, melyben felhívja a kamarát, hogy a mennyiben az ilyen egyesülések törvényhozási szabályozását célozza, adjon véleményét a kartelektről vonatkozó eddigi tapasztalatairól és tegyen nyilatkozatot, hogy szükségesnek találja-e az ilyen egyesülések törvény által való korlátozását? A közgyűlés kimondja, hogy a kartelektről megszoritására nézve oly mérvű törvényhozási intézkedést nem óhajt, mint az a miniszteri leiratban kontemplálva van. A kartelektről tekintetében törvényhozási uton teendő intézkedés folytán csak annak szabályozását látja célszerűnek, hogy kartelektről eredő keresetek vagy kártérítések a bíróságok által ne legyenek érvényesíthetők.

* Uzsora és káros hitelügyletek. A debreczeni kereskedelmi és iparkamara szombati ülésén foglalkozott a kereskedelemügyi miniszternek az uszoráról és káros hitelügyről szóló 1883-ik évi XXV. t. cikknek hatása és eredménye iránt tudakozódó leiratával. A közgyűlés

a miniszterhez teendő fölterjesztésben kiemeltnek határozta, hogy a hivatolt törvénynek áldásos hatását észlelte, a mennyiben az azelőtti féktelen uszoráskodás ma már teljesen megszűnt, de fölemlíti azt is, hogy a kamara kerületében bárcsak egyes ritka helyeken létező vidéki takarékpénztárak dologi kiadások czimén oly összegeket számlálnak föl a hitelre szorult feleknek, hogy a kölcsönvett tőke kamata gyakran 10, 12, sőt 15 százalékra fölmegy. Előfordul még egyes községekben az is, hogy az elüljáróságok és hitközségek terményelőlegezés czimén szednek meg nem engedett nagyobb kamatot a közönségtől. Ennek a megszüntetésére tehát a miniszter figyelmébe szintén fölhívandó és ajánlandó oly intézkedés életbe lépése, mely szerint a közönség szövetkezeti alapon egészséges hitelnyújtásban legyen részesíthető.

* A fumei raktárkérdés. A fumei közraktárakat meg sem részvénytársasági alapon fogják újjászervezni, hanem állandósítani fogják. A kereskedelemügyi kormány ugyanis engedve a fumeiek óhajtásának, előlött a raktárkérdésnek részvénytársaság alapítása útján való megoldásától s megbízható magánjelentések szerint január elsején az összes fumei vasúti és kikötői közraktárakat állami kezelésbe veszik. Hir szerint az állami közraktárak vezetésénél a kereskedelmi érdekek szempontja lesz az irányadó, a mi állami kezelés mellett lehető is, meg egyedül helyes is.

* Agrárizmus Szófiában. Az „A. É.” jelenti, hogy a bolgár kabinet rekonstrukciója alkalmával létesített földművelésügyi miniszterium már is igen megkedveltette magát a nagy közönséggel azért, hogy Szófiában mezőgazdasági kiállítást rendezett. A kiállítás október 22. és 23-án volt. A megnyitáshoz az ösz-

ses miniszterek végignézték a kiállítást. A második napon az aránylag igen szép díjakat osztották ki. Úgy látszik, hogy Bolgárországban feltudta fogni a kormány az agrárius irányban való haladás helyes voltát, s a közönségnek is érzéke van a kormány ez intencziói iránt. A törekvő bolgároknak a kik kellő időben fogják fel helyesen feladatukat, bizonyára sok fog sikerülni, ami minékünk, a hol a kormány még mindég nem érti az idők szavát, s a gazdaközönség még mindég nem egyesült teljességben saját érdekeinek védelmére, nehezen sikerül.

* Ausztriában. A legnagyobb zavarok közepette, melyek Auszria politikai, nemzeti életében észlelhetők, az az egy mégis kitüni, hogy a kormány egy a nemzettel ott, a hol a gazdasági politikáról, az állam lételemének fontosságáról van szó. A kereskedelmi kormány a kereskedőkkel tanácskozik a kereskedelmi szerződések megújításáról, a mellett azonban egyre nyújtja be a tisztességtelen kereskedelmi harcra illen való törvényjavaslatokat. Szabályozza a kartellügylet az iparosok és kereskedők ellenére se, a pénzügyminiszter megadóztatja a börtönt és emeli a börtöndíjat, megadóztatja az érték-papirokat, és nemcsak velük, de ellenük is harcol, a hol a közérdek úgy kívánja. Ledebur gróf pedig összeáll a gazdákkal úgy buzdítja őket a szövetkezés, mely az első segély a válságos gazdasági viszonyok közepette. A mi földművelésügyi kormányunkat is agráriusnak tartják merkantil körökben. Vajjon mikor fogja a mi kormányunk az államszegély és önszegélynek Németországban bevált, s most Ausztriában előkészített üdvös összhang. atban hozást a szövetkezeti téren megvalósítani.

STEININGER SÁNDOR Parti divat vászon üzlete

SZÉKESFEJÉRVÁR, Nádor-utca 19. sz. Tejes-köz sarkán.

Az őszi- és téli időnyre remekül felszerelt női divat, kész női felöltő és vászon üzletben szerencsés párti (alkalmi) vételek folytán azon helyzetben vagyok, hogy olyan jutányos olcsó árakért tudok kitünő jó minőségű és divatos áruval szolgálni, hogy áram tekintetében legyőztem a fővárosi összes kereskedőket

Saját jól felgondolt érdekekben ajánlom meggyőződést szerezni és bevásárlásaival megszerencsésítenni.

Tisztelettel
STEININGER SÁNDOR,
Székesfejérvár Nádor-utca,
Fellák czépez áttelében.

	Ezért Most	
	ft	kr
1 mtr jó mosó parget	30	18
1 mtr széles szintart. parget	55	30
1 mtr dupla széles sch. vírótt	50	22
1 vég 30 rőtűs schiffon	7.60	4.50
1 vég 30 rőtűs czern. Canavász	7.50	3.30
1 vég 32 rőtűs vászon	7.50	3.80
1 vég Steininger Creas	9.50	3.80
1 vég 34 rőtűs Rumburgi	25	8.50
1 pár tunis szövet tigris	3.60	1.50
1 dtz. zsebkendő szép	3	1.20
1 drb 3 méteres plid kendő	7	2.20
1 vég korona kanavász	9.50	4.50
1 garnitúr ügytörtő alkos	12	6.50

és más e szakmához tartozó cikkek óriási választék rendkívül olcsó árt.

Wagy forgalom, kevés haszon!

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE kaphatók!

Legujabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.
Kész férfi- és gyermekruhák minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó cikkek, valamint ingek, gallérok és lábravalók, nap- és esernyők dus választékban.

— Nagy raktár asztal- és futó-szönyegekben. —
LÖWY ADOLF + + + + +
+ + + + + SZ.-FEHÉRVÁR.
(Felmayer mellett.)

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség figyelmét kiváló minőségű **Arany, Jáva és Cuba** kávémra felhívni. Árak kilónként 1 frt 70 kótól — 2 frt 40 krig.

Tisztelettel

Segesváry Dezső,

gyógyáru-üzlet tulajdonos.

Dr. Hőgyes korszakos találmánya

Asbest talpbélés!

Nincs bürkeményítés!
Nincs lábizzásás!
Nincs meghülés!
Nincs semmitéfe lábbaj!

Követeljük az

Asbest-talpbélést

ezipézeinktől.

Felnőt. 35—45. sz. tucsz. 12 frt, párja 1 frt 20 kr.
Gyerm. 20—34. sz. tucsz. 6 frt, párja 60 kr. csak utánvét mellett.

Dr. Hőgyes találmányát szabaddalom védi minden országban. Bővebb felvilágosítást készséggel adunk.

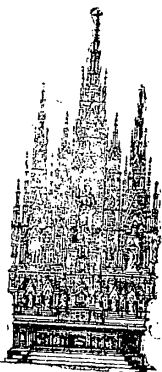
Az „Első magyar Asbestáru-gyár“
Budapest. VI., Sziv-utca 18. sz.

Salgótarján. Kizárólag:
LANGRAF GÁBOR és FIA uraknál hapható.

Mahlknecht Keresztély

(Magyarország legjelesebb cége)

ST. ULRICHBAN (GRÖDEN TIROL.)

Készít templomi famunkákat, ugymint: oltárt, székelt, szentek szobrait minden változat és nagyságban. Krisztus alakot, sz. sírokat, Bethlehemet és keresztúti stációkat domborműben a legfinomabb kiállításban és minden egyéb az egyházi fatáraszat szakmájába vágó dolgokat mérsékelt áron.

Képes árjegyzéket, rajzot, valamint költségvetést kívánatra ingyen.

Ajánlatok:

Mahlknecht Keresztély urak St. Ulrich. — Sz. Terézia és a kerk. sz. sz. János szobr. legteljesebb megelégedésű és elismerésűket fejezzük ki, ugyan sikeres kivitel, mint a jutányos ár tekintetéből. A szobrok szépek és alhatatalkók, a hogy csak kívánni lehet. A munka általában csodálat tárgya, a miért is Ur. ajándokát főleg a családoknak nagyon ajánljuk.

Mély tiszt. tettel A karmelita szűzek Bánfalván.

Tiszelt Uram!

Van szerencsém a: Immaculata és Lourdesi szobor áradóságát a legjelesebb megelégedés és elismerés kifejezése mellett átküldeni.

Tisztelettel

Fehér Gyula Eger-Szalék,
(Magyarország.)

Nyilatkozat, mellyel fogva elhívtok bizonyítjuk, hogy a sz. Rochus külváros új góthikus templomának Mahlknecht Keresztély által kész. ettől foltára a templom nyilván k. t. ö. életben meglel és azt pontos vizsgálat után egy egészében, mint részben kitűnő műnek talávan, el fogadtak és átvettük.

Meggyőződésünk szerint a mondott e. g. főnöke a mily figyelmes és törekvő művész ép oly becsületes jellem is, a miért is jó lelkiismerettel merjük bárányok ajánlani. Szabadka, 18. é. november 4.

Heger Nándor, Górsits Antal, Mokossay Mátys (a sz. Rochus plébánosai): Kersch Mihály, Ifjú Országh Sándor, Temenyócs Antal (zónidok): Sziráky Béla, Báics Tamás.

► Szálloda átvétel. ◀

Alólírott van szerencsém a n. é. közönség tudomására adni, hogy a **MAGYAR KIRÁLY** szállodát november hó 1-én átvettem és annak összes helyiségeit u. m. éttermét, kávéházát és összes szobáit teljesen újjáalakítva a mai kor igényeinek megfelelőleg a legfényesebben rendezem be és azokat november hó 15-én megnyitom. — A nagyérdemű közönség hecses pártfogását kérve vagyok alázatos tisztelettel

BARNAI IGNÁCZ szállodás.

kiadóhivatatalunkban
Kigyó-utca 9. szám alatt
a legjutányosabb árban.

HIRDETÉSEK

KÖHÖGÉS,

rekedség és elnyálkásodás ellen legjobb hatású szer a **RÉTHY**-féle

pemetefü-czukorka,

mely ezen bajokat gyorsan megszünteti, kapható minden gyógyszerüzletben. Egy doboz ára 30 kr., 5 dobozzal 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld

RÉTHY BÉLA

gyógyszerész Békés-Csabán.

Csak akkor valódi, ha minden doboz felekén aláírásom látható.

Réthy Béla
gyógyszerész

„KEGYELET“

az „Első hazai cs. és kir. szab. érczokorsó-gyár“ temetkezési vállalata,
Sz.-Fejérvár, Kossuth-utca Dieterich-féle ház.

Van szerencsém szíves tudomásul hozni, hogy

„**KEGYELET**“ ezim alatt
egy a jelenkor minden igényeinek megfelelő

TEMETKEZÉSI VÁLLALATOT

rendeztem be, hol is úgy a helybeli mint a vidéki tisztelt gyászoló közönségnek minden e szakmába vágó cikkeket **gyári áron** **bocsájtok rendelkezésére.**

Raktáron tartok a legjelesebb fakoporsóktól a legdiszesebb érczokorsókig mindentéle árban. — Továbbá szemfedeleket, lepedőket, párnákat, szóval teljes berendezést a temetkezéshez szükséges kellékekből.

Nagy raktárt tartok legszebb kivitelű művirág, érc és örökzöld koszorúkból.

Elvállalok egy helyben mint vidéken teljes temetések rendezését, kápolnák, szobák behuzását stb

Rendkívüli olcsó árban bocsájtom a gyászoló családok rendelkezésére egy helyben mint vidéken saját disz gyászkoocsijaimat, (halottas kocsit) és pedig a következő áron:

Egy diszes 8 oszlopos fekete ezüstös gyászkoocsit helyben 2 lóval 4 frt,

Egy diszes kék ezüstös gyermek gyászkoocsit helyben 3 frt.

Továbbá rendelkezésére áll még a gyászoló családoknak egy igen diszes üveges fekete ezüstös gyászkoocsit és igen diszes fehér aranyozott üveges gyermek gyászkoocsit a megfelelő testőrség és kapussal. — Hulla szállítást az ország és külföld minden irányában elvállalok.

Magamat a t. gyászoló családok szolgálataiba felajánlva maradok kiváló tisztelettel

GEBAUER KÁROLY,

az „Első hazai cs. és kir. szab. érczokorsó-gyár“ tulajdonosa.